

OPONENTSKÝ POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

FRANTIŠEK VAVŘINEC KOROMPAY – ŽIVOT A DÍLO MALÍŘE MORAVSKÉHO POZDNÍHO BAROKA

(215 STRAN TEXTU, 107 OBRAZOVÝCH PŘÍLOH)

Autor:

Bc. Martin David

Oponent:

Mgr. Miroslav Kindl

Předkládaná diplomová práce Martina Davida je jeho druhým pokusem o monografické zpracování významné osobnosti moravské barokní malby 18. století Františka Vavřince Korompaye. Ačkoli jsem nebyl u autorovy první obhajoby před několika měsíci, jeho práci jsem četl na serveru theses.cz a musím konstatovat, že velkou většinu výtek dokázal odstranit. František Vavřinec Korompay byl naposledy monograficky představen před více než 35 lety, v roce 1981, diplomovou prací Pavla Škrance (Pavel Škranc, *Příspěvek k dějinám malířství na Moravě ve 2. polovině 18. století. Dílo F. V. Korompaye* (diplomová práce), FF MU, Brno 1981). Historikům umění jistě není třeba připomínat, o jak dlouhý časový úsek se jedná. Jakým způsobem se za tu dobu změnil pohled na „české“ dějiny výtvarného umění, jak se proměnilo odborné uvažování a konečně jak se rozšířily badatelské možnosti. Především dvě moravská univerzitní pracoviště (Seminář dějin umění MU v Brně a Katedra dějin umění UP v Olomouci) téměř každý rok významně přispívají dané problematice relevantními výstupy. A nejsou to jen vysokoškolští pedagogové, ale především pod jejich vedením pracující studenti bakalářských a magisterských oborů. Výsledky bádání vycházejí knižně či jsou prezentovány výstavními projekty. Moravská galerie v Brně a Muzeum umění Olomouc se osobnostem moravské barokní malby věnují systematicky a Muzeum umění Olomouc má dokonce pro tento účel zřízenou samostatnou ediční řadu. Poslední vydání tzv. červených katalogů se věnovalo umělecké osobnosti Korompayovi velice blízké, brněnskému malíři Josefu Sternovi. Věřím, že obdobného zpracování se velice brzy dočká také František Vavřinec Korompay. Taktéž věřím, že Martin David obhájením magisterské diplomové práce neukončí své odborné působení na poli barokní malby a že se mu podaří některé ze zajímavých poznatků a nových zjištění prezentovat v odborných periodících. Ačkoli mám k práci řadu výhrad, celkově diplomantovo úsilí vyvrcholilo v zajímavou a především komplexní monografii. Takovou, které se nemůže vyhnout žádný poctivý badatel, věnující se umělecké osobnosti Františka Vavřince Korompaye.

Martin David se poučil z výtek posudků prof. Ladislava Daniela a především doc. Jany Zapletalové a svou práci nyní koncipuje promyšleněji. Vyhnul se také většině vytýkaných chyb formálního charakteru a zcela přepracoval kapitolu 5 *Předchůdci a současníci Františka Vavřince Korompaye ve druhé polovině 18. století na Moravě*, ve které mu bylo Janou Zapletalovou vytčeno fatální selhání ve formě plagiátorství. Celá tato kapitola, zabírající v původním textu 19 stran se v nové práci zúžila na pouhou jednu stranu a některé informace byly rozesety do dalších kapitol. Sem směřuje má první výtku. Postrádám kapitolu o uměleckém prostředí Brna 18. století. Korompay z tohoto prostředí vyrostl, byl jím zásadně formován, a proto by měl být do tohoto kontextu zasazen. Dobře byla problematika zpracována Petrem Arijčkem v kapitole *Se Sternem a ve Sternově stínu, malířské prostředí Brna ve třetí čtvrtině 18. století*, výstavního katalogu Michaely Šeferisové Loudové, *Josef Stern 1716–1775*, Olomouc 2015, s. 67–78. Výtku podobného charakteru musím vznést i k jinak zajímavé kapitole *Objednavatelé a mecenáši z řad církve a nobility* (s. 49–58). Zde postrádám odpovídající zhodnocení Korompayových možná vůbec nejvýznamnějších objednávek, a sice pro kostel sv. Jakuba Většího v Brně. Ačkoli Martin David pracuje s úctyhodným množstvím české i zahraniční literatury, opomenul titul, díky kterému by se vyhnul mé výtce. Problematické náboženských bratrstev v Brně a také vlastnictví některých svatojakubských oltářů se věnují Tomáš Malý – Vladimír Maňas – Zdeněk Orlita, *Vnitřní krajina zmizelého města. Náboženská bratrstva barokního Brna*, Brno 2010. Na druhou stranu ale oceňuji, že diplomant pracoval a do své práce zahrnul také nejnovější literaturu, vydanou po první neúspěšné obhajobě. Na mysli mám článek Petra Arijčuka (Petr Arijčuk, Malířské výzdoby bočních oltářů františkánského kostela v Moravské Třebové. Příspěvek k tvorbě Františka Vavřince Korompaye, *Opuscula historiae artium* 65, 2016, s. 64–71.). Arijčuk zde mimo jiné Korompayovi nově připisuje čtveřici drobných oltářních obrazů z kostela sv. Josefa v Moravské Třebové (Svatý Bonaventura, Svatý Jakub Větší, Svatý Ludvík z Toulouse, Svatý Roch). Ačkoli jsem Martinovi Davidovi kontakt na Petra Arijčuka v roce 2015 osobně zprostředkoval, neznám již další vývoj kauzy. Rád bych, aby Martin David zodpověděl otázku, zdali s Arijčkem na rozpoznání moravskotřebovských maleb spolupracoval a pakliže ano, proč mu v původní práci neděkuje a v přepracované práci tuto situaci nepopisuje. Pakliže ne, proč nyní připisuje všechny zásluhy pouze Petrovi Arijčkovi. V tomto bodě si myslím není skromnost na místě, ačkoli (zcela pochopitelně) je Arijčukova argumentace pro připsání promyšlenější a uvěřitelnější. Ocenit musím taktéž nové připsání obrazu Sv. Havel uzdravující kněžnu Fridiburgu v kostele sv. Havla v obci Rožná. Ačkoli nemám s obrazem přímou vizuální zkušenost, jsou vznesené argumenty připsání vcelku přijatelné. Navrhuji ale opatrnost, především vzhledem k popsání špatného stavu dochování plátna. Dříve než se znovu pustím do negativní kritiky, rád bych vyzdvihl diplomantovu snahu o kvalitativní soudy a odborné popisy. Ačkoli je někdy nepřesný a volí nesprávnou terminologii a jindy pouze klouže po povrchu, jsem rád, že se nebojí. Mohu jednoznačně říci, že ve většině případu ku prospěchu věci.

Nejvíce výtek směřuji k formálním prohřeškům. Ačkoli se v tomto ohledu práce od té minule předložené výrazně zlepšila, stále se najdou takové, které musí být zmíněny. Najdou se dokonce takové, které mi zásadně komplikovaly čtení, a přiznám se, že kterých jsem zuřil. Objektivně je to neprovázanost děl zmiňovaných v úvodních textech s katalogovými hesly. Odkazy na hesla a vyobrazení se vyskytují jen u velice malého počtu zmiňovaných obrazů a čtenář je odkázán na neustálé hledání. Subjektivně pak možná vyzní výtku ke členění katalogu. Pro mě chaotické uspořádání podle místa, kde se v současnosti obraz nachází, mělo nahradit uspořádání chrono-

logické či ještě lépe primárně chronologické a sekundárně místní, respektive provenienční. Diplomant by tak vytvořil vývojovou linku Korompayova malířského výrazu. Především by se ale vyhnul zvláštní situaci, kdy obraz *Loučení apoštolů svatého Judy Tadeáše a Šimona Horlivce* (č. kat. 7.2.66), malovaný pro kostel sv. Jakuba Většího v Brně neuvádí v kontextu svatojakubských maleb ale samostatně v kontextu místa, kde se obraz nachází v současnosti, tj. kostela Narození Panny Marie ve Vranově. Pomínou-li ovšem řazení, je péče, kterou Martin David věnoval katalogu děl úctyhodná. Nejlépe to vyjádříme počty. Práce má se všemi přílohami 322 stran, samotný katalog pak zabírá více než třetinu, a sice 125 stran. Připočteme-li k tomuto číslu obrazové přílohy, které jsou tištěny v kvalitní podobě i rozlišení, dostaneme se na celkem 231 stran, tzn. více než dvě třetiny práce. Pouze malou výtku směřuji k rozdělení textu katalogových hesel a fotografií. Ačkoli toto řešení spatřuji nekomfortním, uvědomuji si složitosti sazby, které základní textové programy (např. MS Word) skýtají. Na druhou stranu nám Martin David pro všechny vyfocené obrazy nabízí zcela komfortní rozměr prostoru celé strany A4. Textově je katalog na relativně vysoké úrovni. Skladba hesel je příkladná. Kde je to možné, autor udává všechny potřebné údaje: název, dataci, techniku, rozměry, provenienci, údaje o signatuře, současné uložení a údaje o restaurátorských zásazích. Ačkoli by si v některých případech hesla zasloužila širší kontext a hlubší pohled, odpovídají požadavkům magisterské diplomové práce, především přihlédneme-li k jejich počtu, který přesahuje stovku.

Drobnějších prohřešků formálního charakteru nalézám více, zmíním ale jen ty dle mého názoru důležité. Čtení textu mi komplikovalo až tvrdošíjně dodržování psaní Korompayova jména ve formě F. V. Korompay, ačkoli někdy stačilo (a ku prospěchu věci by jistě bylo) psát pouze malíř, autor, Korompay či pouze František Vavřinec. Podobného charakteru je dnes bohužel rozšířené nerozlišování slov kvůli a díky. Z tohoto důvodu mi nepatřícně zní věta: „*V korespondenci mezi Leopoldem Floriánem a pravděpodobně organizátorem úprav podivínského chrámu Johannem Baruschem, se malíř L.F. Korompay omluvil, neboť díky velkému pracovnímu vytížení (kněžský úřad) nemohl pracovat na dalších malířských zakázkách.*“ (s. 38). Věta vyznívá tak, že si Leopold Florián oddechl, že nemusel na obrazech pracovat. Malou výtkou je také nedatování položek výčtu stavu bádání přímo v textu. Pro plynulost čtení by určitě bylo prospěšné držet se uvedení data publikování v textu, nikoli se spoléhat na poznámku. Nepravdivým se mi dále jeví konstatování: *Dílo Josefa Sterna se vyznačuje značným kolísáním kvality, což se v případě Korompayovy tvorby říci nedá*“ (s. 40): S tímto komentářem nesouhlasím. Stejně jako u Sterna, mají také Korompayovy obrazy kolísavou kvalitu (a autor sám to později v textu přiznává tvrzeními jako: *U obrazu Klanění tři králů (1775) se opět setkáváme s nevyváženou kompozicí a vložením re-
possoirové postavy do dolního levého rohu, zatímco pravá strana zůstává zcela bez využití. Obdobně zemitě podaný protější obraz Nejsvětější Trojice (1775) je kompozičně vyváženější, ale trpí značnými nedostatky ve formě jistého “zlidovění” anatomie klanějících se andělů pod nohama Ježíše Krista a Boha Otce* (s. 44). Do budoucna si diplomant musí dát pozor také na přesné citace institucí. Nic jako Arcibiskupské muzeum umění Olomouc neexistuje. Dále správné uvádění jmen, tzn. ne Martin de Vos ale Maerten de Vos, terminologii, cituji: „... *stáří způsobilo rozvrásnění obrazu*“ s. 43. Co je to rozvrásnění obrazu? Krakeláž nebo snad špatně vypnuté plátno? A konečně logiku větné stavby, cituji: „*Originální malba byla navíc překryta dvěma souvislými vrstvami přemaleb*“ (kat. č. 7.2.49.a, s. 149). Kdyby byla malba překryta byť jen jedinou vrstvou souvislých přemaleb, nebyla by její originální podoba vůbec čitelná, resp. by se jednalo

o kompletně přemalovaný obraz, což v tomto případě, domnívám se, neplatí. Zavádějícím a zbytečně použitým je slovo souvislých.

Hledáním a přinášením dalších drobných a často "pouze" formálních nedostatků práce bych jen snižoval její úroveň, kterou rozhodně považuji za nadprůměrně vysokou. Martin David se práci věnoval velice svědomitě a nebojím se říci s příkladným nadšením. Některé nedostatky omlouvám jako badatelské elévství autora, jiné ale prominout nedokáži.

S přihlédnutím ke všemu výše řečenému jednoznačně doporučuji práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení **B (nadstandardní, výborné, vyčerpávající)**.

V Olomouci 15. 1. 2017

Mgr. Miroslav Kindl